

5 ביולי 2021

לכבוד
אורנה ברביבאי
שרת הכלכלה
באמצעות המייל

שלום רב,

שלם הגדול מסך חלקיו:

הצעה לעקרונות לניהול מדיניות התעסוקה תחת משרד הכלכלה

1. **ברכות על כניסתך לתפקיד ואיחולי הצלחה באתגרים הרבים שמונחים לפניך.**
2. **אנו פונים אליך בשם כ-45 ארגונים עסקיים וחברתיים, השותפים במקפצה – המטה להשקעה במקצועות המחור (רשימת השותפים מטה), הפועלים בשלוש השנים האחרונות לקידום השקעה ממשלתית בפיתוח מיומנויות לעבודה. המקפצה הוקמה ביוזמת עמותת 121 – מנוע לשינוי חברתי, וחבריה פיתחו והגישו לממשלה הצעה לתוכנית לאומית להכשרות מקצועיות למובטלי הקורונה ועוד שורה של הצעות ומודלים ישימים להעלאת איכות ההכשרות המקצועיות בישראל.**
3. **שמחנו על החלטתה של הממשלה החדשה לכנס תחת משרד הכלכלה ותחת אחריותך את הפעילות הממשלתית בתחום התעסוקה. מזה עשורים, הטיפול בתחום זה מצורף כנספח למשרדים אחרים, לעתים רווחה, ולעתים כלכלה ותעשייה. בשנים האחרונות, המצב הוחמר, והעיסוק הממשלתי בשוק העבודה התנפץ לרסיסים. יחידות שונות פוצלו והועברו הלוך ושוב בין משרדים ושרים, כפיסות על לוח שחמט. מפתחות תכניות ספורדיות, ללא כל יד מכוונת, איגום משאבים או אסטרטגיה כוללת. כינוס גופי התעסוקה תחת משרד הכלכלה הוא תיקון של שגיאה זו, שעליה משלמים המדינה והציבור מחיר כבד.**
4. **הזינוק הדרמטי באבטלה בעקבות מגפת הקורונה, המחיש את הכשל העמוק ואת עלויותיו למשק ולחברה הישראלית. על אף שעשרות מדינות מפותחות התמודדו בשנה החולפת עם אתגר דומה, התגובה הישראלית בלטה בהיעדר תכנון שיטתי או עקרון מכוון, וביצוע איטי וחלקי של החלטות שהתקבלו. כישלון זה נבע מבעיה מבנית של מערכת מפוצלת, המייצרת כפילויות, בזבז ומאבקי כוח. למעשה, מבנה המערכת הקיים ייצר מצב בו לא ניתן להטיל את האחריות לקביעת יעדים ולהשגתם על אף אחד מהשחקנים הממשלתיים השונים.**
5. **לכן, אנו מאמינים, כי ריכוז כלל היחידות והתכניות הממוקדות בשוק העבודה תחת משרד אחד הוא משמעותי מאד, ואף תנאי הכרחי להתמודדות רצינית של הממשלה עם רמת האבטלה הגבוהה הקיימת כרגע. בטווח הארוך, הוא חיוני גם להתמודדות עם אתגרים ארוכי טווח של המשק והחברה בישראל: הגדלת פירון העבודה, צמצום פערים והתאמה לשינויים הדרמטיים המתחוללים כיום בעולם העבודה, וצפויים להמשיך בקצב מואץ בעשורים הקרובים.**
6. **היתרונות בריכוז גופי התעסוקה תחת מערכת תעסוקה לאומית אחת:**
 - 6.1. **אחריות כוללת:** כאשר הממשלה קובעת יעדים בתחום התעסוקה, תהיה מערכת שאחראית על השגתם ותיתן דין וחשבון על ההתקדמות בכיוון זה. המערכת תהווה כתובת ברורה לכלל בעלי העניין בתחום, כולל מעסיקים, עובדים, דורשי עבודה וארגוני עובדים.

6.2. **ראייה אסטרטגית:** המערכת תוכל לפתח וליישם אסטרטגיה כוללת לשוק העבודה, בטווח הבינוני והארוך כאחד, לעקוב אחרי ביצועה, לנתב משאבים ולבצע התאמות על בסיס הערכה שיטתית ואחידה של כלל התכניות והפתרונות.

6.3. **איגום משאבים וביטול כפילויות:** המערכת תהיה יעיה ומקצועית יותר מהגופים השונים הפועלים כיום בנפרד, ותוכל להפעיל תכניות גדולות יותר, שתקורתן לכל משתמש נמוכה יותר, והשפעתן גדולה יותר.

6.4. **רצף ואינטגרציה בין שירותים:** המערכת תוכל לעקוב אחר המסלול שעובר כל פרט (למשל: הכוונה- הכשרה-השמה) ומעסיק, ולהבטיח שהוא בנוי בצורה המיטבית והמותאמת לצרכים, ללא פערים, כפילויות או בירוקרטיה מיותרת.

6.5. **מקצועיות והתמחות:** המערכת תרכז ותפתח את הידע מקצועי בתחום התעסוקה בממשלה, על כלל היבטיו השונים, ותוכל גם לתת שירותים לגופים ממשלתיים אחרים שפעילותם מצטלבת עם שוק העבודה.

עקרונות מנחים לבניית מערכת תעסוקה לאומית

7. **כמי שעובדים באופן מתמשך עם גופי התעסוקה השונים במגוון רחב של זוויות ואינטראקציות, אנו מכירים מקרוב את המערכות השונות. בפניה זו אנו מבקשים לחלוק מניסיוננו ומהבנתנו את תחום מדינית התעסוקה, ולהציע לשיקולך עקרונות מנחים לבניית מערכת התעסוקה וניהול גופי התעסוקה במשרד הכלכלה.**

8. **ראשית לכל, אנו מאמינים כי ישנה חשיבות רבה כי כל התכניות הממשלתיות שיעדיהן העיקריים הם תעסוקתיים יועברו לניהול ולהפעלה תחת מערכת לאומית משולבת אחת (להלן: המערכת). יעדים תעסוקתיים כוללים בין היתר: מציאת תעסוקה למובטלים; הגדלת שיעור ההשתתפות בכח העבודה; שיפור הכישרים הרלבנטיים לשוק העבודה; העלאת שכר עובדים ואופק הקידום שלהם.**

9. **תכניות שיעדיהן רחבים יותר, אך כוללות מרכיב תעסוקתי, יוכלו להיות מופעלות ע"י משרדים אחרים, אך המערכת תשמש כספק של הרכיב התעסוקתי בתכנית. כלומר, המשרד המפעיל את התכנית הרחבה יגדיר את צרכיה בתחום התעסוקה, והגוף הרלבנטי במערכת יפתח ויפעיל מרכיב זה בתכנית, או יתאים אחד מהכלים הקיימים לצורך זה. דוגמא: תכנית של משרד הרווחה שמיועדת לסייע לאנשים עם מוגבלויות, וכוללת מרכיב של הכשרה מקצועית. ההכשרה עצמה תפותח ותיושם ע"י האגף להכשרה מקצועית, בהתאם להגדרת הצורך של משרד הרווחה.**

10. **אם מדובר בתכנית משולבת, שלא ניתן להפריד בה את המרכיב התעסוקתי מהמרכיבים האחרים, הגוף הרלבנטי במערכת עדיין יהיה מעורב בה. הוא ישמש כמוקד ידע בתהליך הפיתוח והתכנון של התכנית, וכגורם מכשיר, מדריך ומנחה של כח האדם שיטפל ברכיבים התעסוקתיים של התכנית. דוגמא: רכזי התעסוקה במרכזי הצעירים. הגוף הרלבנטי במערכת יהיה מעורב בהגדרת התפקיד ומיון המועמדים, וכשיר וילוה את הרכיבים לאחר תחילת עבודתם, וינגיש להם את השירותים שהוא מציע לצורך עבודתם.**

11. **המערכת לא תפעל רק כמקבץ של גופים בתחום התעסוקה, אלא תאגם משאבים, תבטל כפילויות, תחזק את ההתמחויות ותגדיר בצורה ברורה את הסמכויות של היחידות השונות במסגרתה, תיצר מנגנונים של תיאום ורצף ביניהן, תעריך את האפקטיביות שלהן ותנתב מחדש משאבים בהתאם. כך:**

11.1. **ברמת הטיפול בפרט, חיוני ודחוף להבטיח שלכל אזרח המעוניין בשירותי תעסוקה מכל סוג תהיה כתובת אחת ברורה שאליה יוכל לפנות כדי לקבל את כל המידע והשירותים הנדרשים. זאת, הן**

בכל הנוגע לשירותים הניתנים ע"י המשרד עצמו, והן בנוגע לתכניות תעסוקה המופעלות תחת אחריותם של משרדים או גופים ממשלתיים אחרים. בנוסף לכך, כדי לטייב את הטיפול האישי ולצמצם ביוורוקרטיה, יש להבטיח העברת כל המידע הנדרש בין הגופים השונים. יש להטיל על כל אחד מהם את האחריות להפנות את מקבל השירות ליחידה המסוגלת לתת לו את המענה הטוב ביותר, תוך "העברת מקל" בצורה מסודרת ושיטתית. לאורך זמן, יש לשקול שימוש במנהלי שירות, שיעקבו אחר הטיפול בפרט לאורך כל רצף השירותים שהוא מקבל.

11.2. ברמת העבודה מול מעסיקים, יש לרכז את היכולות הקיימות בגופים השונים תחת אגף מקצועי, שיתמחה בפיתוח כלים, הדרכה והכוונה של כלל הגורמים העובדים מול המגזר העסקי בתחום התעסוקה, במשרד ומחוצה לו. אגף זה יקיים שיח אסטרטגי רצוף עם נציגי מעסיקים ועם מעסיקים גדולים, וייצר מנגנונים מובנים המאפשרים לנהל שיח זה באופן מתמשך, שיטתי ופתוח. בכל הנוגע למעסיקים קטנים ובינוניים, האגף ישמש כתובת אחת – one stop shop – שתאפשר לו לתת מענה מתוכלל לפניות, ואף לנקוט בעבודת שטח יזומה לביורור צרכיהם של עסקים אלו. האגף ישמש בפועל כנציגם של עסקים אלו מול היחידות השונות במשרד ומחוצה לו, מבלי שהם יצטרכו לעמוד בקשר נפרד מול כל גוף.

11.3. פונקציות התכנון והמחקר המפוזרים בגופים השונים כיום, יאוגדו תחת אגף מטה אחד שייתן שירותים אלו לכלל האגפים. בתוך אגף תכנון זה, יוקם חדר מחקר, שיוכל לרכז ולנתח נתונים מנהליים וסטטיסטיים מכלל מאגרי המידע הממשלתיים, במשרד ומחוצה לו, תוך שמירה על החוק ועל כללי הפרטיות. האגף יהיה אחראי על פיתוח אסטרטגיה כוללת לשוק התעסוקה, יעקוב אחר יישומה, וימליץ על התאמות במידת הנדרש. האגף גם ימדוד את הערך המוסף שנותנת כל תכנית שמופעלת ע"י המשרד, ובהתאם לכך ימליץ על ניתוב של משאבים מתכניות פחות אפקטיביות לתכניות מוצלחות יותר.

12. אנו סבורים כי מערכת כזו שתהיה מוקדשת לתחום התעסוקה, תישא באחריות הכוללת לגיבוש והשגת יעדי התעסוקה שתציב הממשלה ותקבל את המשאבים הנדרשים לשם השגת יעדים אלו, תהיה "שלם הגדול מסכום חלקיו". היא תפתח פתרונות המשלבים את הכלים המקצועיים השונים לכדי מכלול יעיל וגמיש, ותשמש כמוקד ידע וספק שירותים בתחום התעסוקה לכלל הגופים הממשלתיים האחרים הזקוקים לכך. צורת עבודה זו תאפשר לתת מענה לאתגרים המשמעותיים העומדים בפני שוק העבודה בישראל, בטווח הקצר והארוך כאחד.

13. אנו לרשותך לכל שאלה או הרחבה, ונשמח להיפגש כדי להרחיב על העקרונות המפורטים בהצעתנו.

בתודה מראש,

ללי דרעי

מנהלת קידום מדיניות – עמותת 121

טלי ניר

מנכ"לית עמותת 121

המקפצה

המטה להשקעה במקצועות המחר

חברי המקפצה

ועדת ההיגוי

שותפים במטה

